

הפחתת התנהגות של השתטחות במצבי דרישה לילד עם אוטיזם במסגרת שילוב בגן

דיטה הוד, BCABA, ענבל ברק, BA

תקציר

התנהגות של השתטחות על הרצפה הינה ביטוי של סירוב, אשר מופיעה בדרך כלל בעקבות הצבת דרישה מן הסביבה או בעקבות סירוב של הסביבה לבקשה של המתנהג. ילד בן 3:5 עם אוטיזם הראה התנהגות זו במסגרת שילובו בגן, תחת מצבים של דרישה מטעם צוות המשלבות וצוות הגן. תוכנית ההתערבות שנבנתה כללה מתן חיזוק של מדבקה בפנקס מדבקות עבור מקרים של היענות לאורך היום בגן על פי הליך של חיזוק הבחנתי להתנהגות מתחרה **DRI – Differential Reinforcement of Incompatible Behavior**. מתן החיזוקים הוגדר בלוח משתנה ולא קבוע (VR). בנוסף, שולבה לטיפול הכחדה, אשר לפיה, בכל פעם שהילד הראה ניסיון להשתטחות מיד מנעו או הרימו אותו, חזרו על הדרישה והובילו אותו לבצעה, כך שלא התאפשרה בריחה מדרישה (גישה לחיזוק שלילי). ההתנהגות פחתה בהדרגה, ותדירות החיזוקים שקיבל עבור היענות הוקטנה בהדרגה.

נבדק

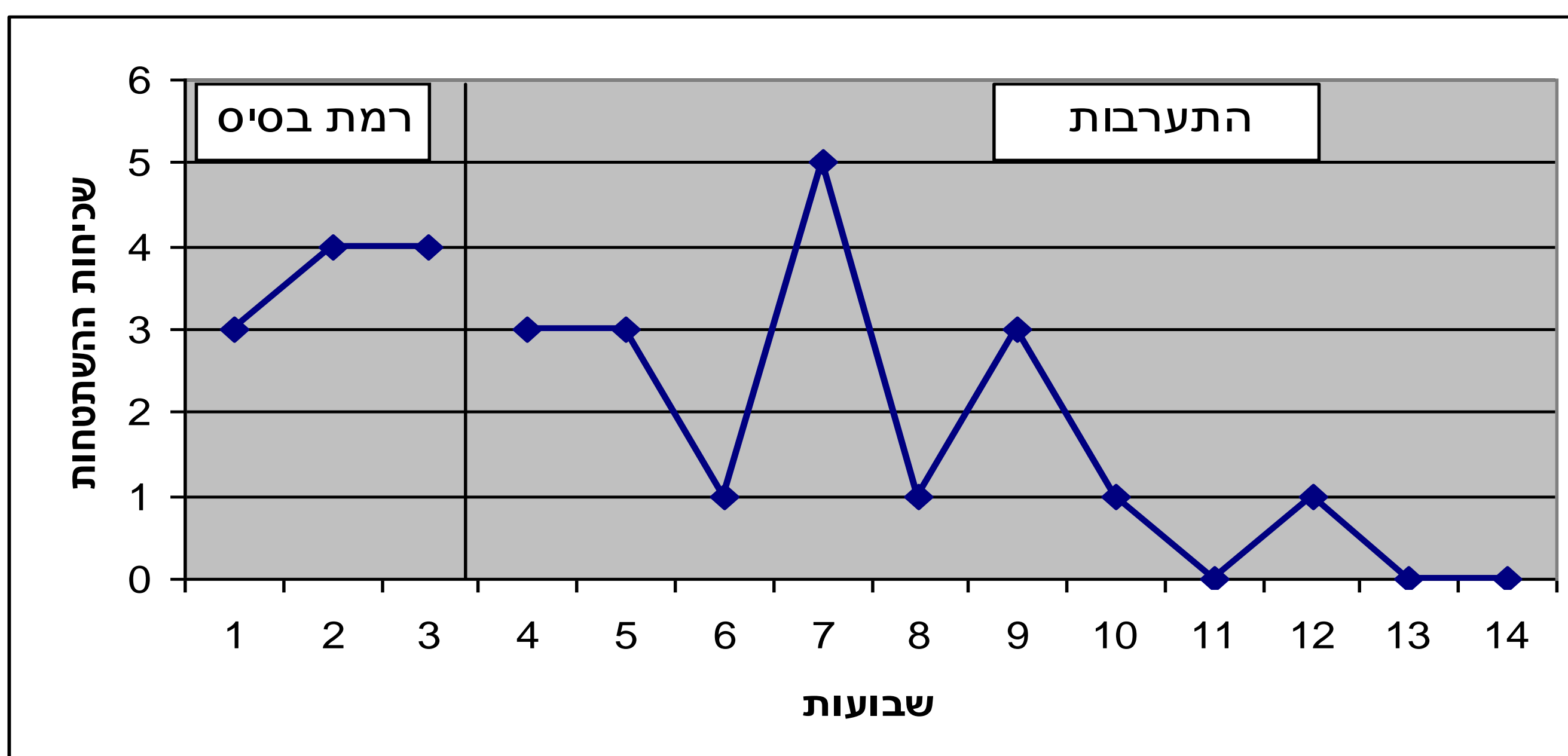
ילד בן 3:5 המאובחן עם אוטיזם. משולב מאז תחילת התוכנית בשנה שעברה בגן רגיל, בליווי משלבת צמודה ולומד בתוכנית ביתית בשעות אחה"צ. בעל יכולות קוגניטיביות גבוהות, יכולות למידה טובה, והתפתחות השפתית והתקשורתית שלו מהירה. הילד מפגין קשיים התנהגותיים, ביניהם, קבלת סמכות מבוגרים, בייחוד מחוץ לסיטואציות הלמידה. עם זאת, הוא מגיב היטב להתערבויות בתחום זה.

התערבו

מטרת ההתערבות הייתה הפחתה של התנהגות של השתטחות בגן. ההתנהגות כללה הפגנת סירוב, עם או ללא בכי, השכבות או ניסיון השכבות על הרצפה או ניסיון לבריחה מהמקום בו ניתנה ההוראה. ההתנהגות הופיעה באופן מוחלט רק במצבי דרישה משני סוגים – כשלא קיבל את מבוקשו וכשהוצבה לו דרישה למעברים, לסיום פעילות, או להיענות לצוות הגן או למשלבות שלו בגן. הוגדרה להתנהגות ההשתטחות מחליפה של היענות לדרישות, תוך 5 שניות מרגע שהוצגו. הוכנסו לשימוש מדבקות אהובות וייחודיות, כאשר ניתנה מדבקה עבור מקרה של היענות על פי הליך חיזוק הבחנתי להתנהגות מתחרה **DRI – Differential Reinforcement of Incompatible Behavior**. התנהגות של היענות חוזקה בהדבקת מדבקה בפנקס מיוחד בלוח חיזוקים משתנה. בנוסף, במקרה שהופיעה התנהגות של השתטחות או ניסיון להשתטחות, הוחזר באופן מיידי לסיטואציה של הדרישה, בסיוע פיסי. תוספת זו הינה במסגרת הליך של הכחדה להתנהגות, כשתוצאה של בריחה מדרישה (גישה לחיזוק שלילי) אינה מסופקת עוד בעקבות התנהגות הסירוב.

תוצאו

תרשים: שכיחות ההשתטחות בגן לשבוע

נמצא כי ההתערבות הייתה יעילה להפחתה של התנהגות הסירוב. בעקבות ההתערבות, הילד נראה קשוב יותר להוראות וביצע את הנדרש ממנו בזמן תגובה קצר יותר. כמו כן, הוא לא הראה מחאות מסוג אחר. הוא ציפה לקבלת המדבקה ונראה כי שמח בה. במקביל, התנהגות השתטחות שהופיעה באותה התקופה בבית ירדה גם היא בשכיחותה.

סיכום ומסקנות

הסתגלות לכללים הנהוגים במסגרת, כאשר ילד נמצא בשילוב בגן, וכן הקשבה והיענות לצוות הגנות, המשלבות והסייעות – כל אלה חשובים להצלחת השילוב ולשמירה על אווירה נינוחה בגן. לשם הטיפול בהתנהגויות חמורות של השתטחות וחוסר היענות ביקשנו לפעול בדרך הפחתה חיובית ללא שימוש באברסיה. מצאנו כי התערבות זו הינה יעילה ומצליחה אף להעלות את המוטיבציה לשיתוף פעולה בגן עם הצוות. עלייה זו בשיתוף הפעולה אפשרה מתן תיווך הולם לאינטראקציות עם ילדים ולמעברים קלים בין פעילויות.